

КРИМІНОЛОГІЧНА СТРУКТУРА ОСОБИ, ЯКА УХИЛЯЄТЬСЯ ВІД СПЛАТИ АЛІМЕНТІВ НА УТРИМАННЯ ДІТЕЙ

CRIMINOLOGICAL STRUCTURE OF A PERSON AVOIDING ALIMONY PAYMENTS

Яковлева Т.К., аспірантка

Донецького державного університету внутрішніх справ

В статті розглядається кримінологічна структура особи, яка вчиняє ухилення від сплати аліментів на утримання дітей. Вказується, що особа, яка вчинила кримінальне правопорушення, передбачене ст. 164 КК України не може вважатись такою, що має набір типових ознак кримінального правопорушника через низку особливостей: 1) специфічна мотивація, яка часто полягає у задоволенні корисливого мотиву шляхом збереження коштів без прямого умислу на порушення кримінального закону; 2) такі особи не мають сталого набору кримінально-протиправних ознак та часто – кримінально протиправного досвіду (зокрема і судимості); 3) рецидив таких кримінальних правопорушень відтворюється крізь призму мотивації та, здебільшого, не пов'язаний із суспільно небезпечною спрямованістю особистості. Зазначається, що здебільшого, ухилення від сплати аліментів на утримання дитини вчиняють особи, які мають лабільну нервову систему та незадовільні волевольні якості. Це можна пояснити відсутністю адекватного етапу дорослішання та спостереження за адекватно сформованою моделлю родини. У зв'язку із цим часто впливати на таку особу можна лише шляхом застосування певного стягнення та правового впливу. Підсумовується, що за соціально-демографічними ознаками особа, яка вчиняє кримінальне правопорушення, передбачене ст. 164 КК України має такі характеристики: чоловік (95,1 %) у віці 29-39 років (56,6 %), який має базову середню/профільну середню освіту (60 %), такий, що ніде не працює та не навчається (87,2 %), громадянин України (99,9 %). До кримінально-правових характеристик можна віднести такі: раніше вчиняли кримінальні правопорушення, передбачені ст. 164 КК України (5 %), мають незняту/непогашену судимість (2%). До медичних ознак можна віднести наявність психічних чи фізичних захворювань, які не виключають обов'язку особи сплачувати аліменти на утримання дитини.

Ключові слова: ухилення, аліменти, дитина, кримінальне правопорушення, кримінальна відповідальність, особа кримінального правопорушника, особа, що вчинила кримінальне правопорушення.

The article examines the criminological structure of a person who commits evasion of child support payments. It is indicated that a person who has committed a criminal offense provided for in Art. 164 of the Criminal Code of Ukraine cannot be considered to have a set of typical features of a criminal offender due to a number of features: 1) specific motivation, which often consists in satisfying a selfish motive by keeping funds without direct intent to violate the criminal law; 2) such persons do not have a stable set of criminal and illegal signs and often - criminally illegal experience (in particular, a criminal record); 3) the recurrence of such criminal offenses is reproduced through the prism of motivation and, for the most part, is not connected with the socially dangerous orientation of the individual. It is noted that, for the most part, persons who have a labile nervous system and unsatisfactory willpower commit evasion of child support payments. This can be explained by the lack of an adequate stage of growing up and observing an adequately formed family model. In this regard, it is often possible to influence such a person only by applying a certain penalty and legal influence. It is concluded that according to socio-demographic characteristics, a person who commits a criminal offense provided for in Art. 164 of the Criminal Code of Ukraine has the following characteristics: a man (95.1%) aged 29-39 (56.6%), who has a basic secondary/specialized secondary education (60%), who does not work or study anywhere (87.2%), a citizen of Ukraine (99.9%). The criminal-legal characteristics include the following: previously committed criminal offenses provided for in Art. 164 of the Criminal Code of Ukraine (5%), have unexpunged/unexpired criminal records (2%). Medical signs include the presence of mental or physical illnesses, which do not exclude a person's obligation to pay child support.

Key words: evasion, alimony, child, criminal offense, criminal liability, the person of the criminal offender, the person who committed the criminal offense.

Постановка проблеми. Вивчення особи кримінального правопорушника є важливим для всіх наук кримінально-правового циклу, що зумовлено тим, що саме через особливості особистості відтворюється більшість елементів складу кримінального правопорушення, зокрема таких як форма вини (у суб'єктивній стороні) та факультативні ознаки об'єктивної сторони (обстановка, спосіб, знаряддя тощо). Водночас, необхідно відмітити також те, що структура особи кримінального правопорушника у кримінології є більш розширеною та деталізованою, ніж в інших суміжних галузях знань. Прикладом є те, що у кримінальному праві до ознак суб'єкта кримінального правопорушення традиційно відносяться: 1) осудність; 2) вчинення кримінального правопорушення у віці, з якого відповідно до КК України може наставати кримінальна відповідальність; 3) фізичність. Наявність таких ознак забезпечує можливість притягувати таку особу до кримінальної відповідальності. Проте, межі кримінальної відповідальності та покарання, яких має бути достатньо для виправлення особи можна встановити шляхом використання кримінологічного інструментарію.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Структура особи кримінального правопорушника, який вчиняє кримінальне правопорушення, передбачене ст. 164 КК України розглядалися у працях таких учених як А.М. Бабенко,

О.М. Джу́жа, Д.П. Євтеєва, Є.С. Назимко, І.В. Семенов, Т.І. Пономарьова та ін. Проте, окремі питання залишилися вирішеними не в повній мірі, що і зумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Метою статті є визначення кримінологічної структури особи, яка вчиняє ухилення від сплати аліментів на утримання дітей.

Виклад основного матеріалу. Традиційно вчення про особу кримінального правопорушника (злочинця) включає в себе низку типових ознак, які визначають ступінь його девіантності, а також схильності до продовження кримінально протиправної діяльності. Водночас, особа, яка вчинила кримінальне правопорушення, передбачене ст. 164 КК України не може вважатись такою, що має набір типових ознак кримінального правопорушника через низку особливостей: 1) специфічна мотивація, яка часто полягає у задоволенні корисливого мотиву шляхом збереження коштів без прямого умислу на порушення кримінального закону; 2) такі особи не мають сталого набору кримінально-протиправних ознак та часто – кримінально протиправного досвіду (зокрема і судимості); 3) рецидив таких кримінальних правопорушень відтворюється крізь призму мотивації та, здебільшого, не пов'язаний із суспільно небезпечною спрямованістю особистості. Можна відзначити, що поняття «особа кримінального правопо-

рушника» та «особа, яка вчинила кримінальне правопорушення» є різні за своїм змістом, оскільки перший варіант є ширшим за другий за декількома ознаками: 1) якщо мова йде про «особу кримінального правопорушника», це означає що така особа має набір сталих характеристик, які свідчать про наявність у неї відповідного рівня суспільної небезпечності; 2) якщо мова йде про «особу кримінального правопорушника», часто виключаються випадки вчинення необережного кримінального правопорушення; 3) формування «особи кримінального правопорушника» є наслідком тривалого негативного впливу незадовільних факторів на особистість.

На сьогоднішній день більш прийнятним є підхід, відповідно до якого формування особи кримінального правопорушника зумовлено збігом декількох факторів, котрі, здебільшого, не пов'язані із його фізіологічними та біометричними особливостями. У зв'язку із цим більшість вчених заперечують біологізаторські уявлення про особливості формування суспільно небезпечної поведінки. Зовнішність особи може лише спростувати або обтяжувати вчинення кримінальних правопорушень, зумовлювати потребу у їх вчиненні (наприклад, якщо особа піддається психологічному насильству через певні вади зовнішності, інвалідність тощо), але у жодному разі біологічні параметри не визначають наявність суспільної небезпечності.

Аналізуючи злочини, покарання за які передбачено статтями 164, 165 КК України, можна відмітити, що багато осіб, які вчиняють дану категорію злочинів мають низький рівень духовного розвитку, освіти та відносять до категорії незайнятого населення. Даний факт має велике криміногенне значення, так як незайнята особа не може забезпечувати своїх неповнолітніх дітей і непрацездатних батьків. Відповідно, така категорія людей - «дармоїдів» найчастіше деградує як особистість і стикаються по життю з таким негативним явищем як алкоголізм. Ухилення від сплати аліментів не є проблемою окремих громадян, це проблема держави і всього суспільства в цілому. Тому соціальними заходами протидії злочинам проти сім'ї повинні стати більш активна позиція всіх правоохоронних органів та органів місцевого самоврядування, які повинні створювати програми та заходи по підняттю авторитету сім'ї, вести роз'яснювальну роботу серед молоді (школярів, студентів) та надавати усіляку допомогу сім'ям та молоді. А саме, такими заходами можуть стати: підтримки незаможних громадян, забезпечення належних умов для соціалізації особистості, зниження рівня безробіття і обмеження негативних наслідків цього явища, приділення більшої уваги духовному вихованню особистості. Повноцінна реалізація права на виховання і турботу – найважливіша передумова гармонічного розвитку особистості дитини, застава його успішного майбутнього [1]. Створення відповідної нормативно-правової бази, яка б визначила сім'ю як основний осередок суспільства є одним з головних завдань, вирішення якого б сприяло підвищенню ефективності боротьби зі злочинами у вигляді ухилення від сплати аліментів, і одним з основних пріоритетів політики держави. Також найважливішим напрямком загальносоціальної профілактики злочинів в сім'ї є розробка і здійснення на всіх рівнях державної сімейної політики, як складової частини соціальної політики в цілому. Головними пріоритетами державної сімейної політики повинні стати покращення матеріального становища українських сімей та надання допомоги сім'ям [1]. На підставі узагальнення ознак осіб, які вчинили певний вид кримінального правопорушення є можливість створити типовий портрет кримінальних правопорушників, характеристики якого враховуються під час створення стратегій спеціально-кримінологічного та індивідуально-профілактичного запобігання.

Відповідно до вироку Тячівського районного суду Закарпатської області від 7 листопада 2022 року (справа

№ 307/850/16-к) особу обвинувачено у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 164 КК України за таких обставин: з листопада 2006 року по березень 2014 року, обвинувачений не виконував рішення Тячівського районного суду від 15.11.2006 р. та рішення Тячівського районного суду від 23.01.2012 про збільшення розміру аліментів, якими був зобов'язаний сплачувати аліменти на користь потерпілої на утримання свого сина 15.01.2005 р., в результаті чого допустив заборгованість по аліментах у сумі 31300 грн. Своїми діями обвинувачений вчинив злочин передбачений ч. 1 ст. 164 КК України злісне ухилення від сплати встановлених рішенням суду коштів на утримання дітей (аліментів). В судовому засіданні обвинувачений свою вину у вчиненні інкримінованого йому кримінального правопорушення не визнав. Пояснив, що під час ухвалення рішень суду про розірвання шлюбу та стягнення з нього аліментів він не був присутній. За період з 2006 по 2016 роки він не сплачував аліменти тумо що мав малі заробітки. Він весь час знаходився на заробітках у Києві, однак з усіх місць його постійно проганяли, оскільки він хворіє епілепсією. Документів про наявність хвороби у нього не було. З 2019 року офіційно перебуває на обліку. Через хворобу йому важко знайти роботу. Підтверджуючих документів про сплату аліментів на утримання сина не має [2]. Наведений вирок надає підставу для визначення найбільш розповсюдженої ознаки особи кримінального правопорушника якою є надання неправдивої інформації щодо причин та умов ухилення від сплати аліментів. Отже, із урахуванням наведеного, доцільно узагальнити, що до структури особи кримінального правопорушника доцільно відносити такі ознаки: соціально-демографічні; морально-психологічні; кримінально-правові та медичні.

Соціально-демографічні ознаки осіб, які вчиняють ухилення від сплати аліментів на утримання дитини. Традиційно, до соціально-демографічних ознак вчені відносять стать, вік, громадянство та рівень освіти. Наведена інформація надає можливість узагальнити ознаки, які є типовими для кримінальних правопорушників, які вчиняють певний вид кримінального правопорушення. Водночас, їх врахування дозволяє поглибити підхід до прогнозування рівня злочинності та удосконалити комплекс заходів запобігання та протидії. Вивчення та аналіз статистики, викладеної на сайті Офісу Генерального прокурора надало можливість отримати такі дані щодо соціально-демографічних ознак осіб, які ухиляються від сплати аліментів на утримання дітей: вчинили кримінальне правопорушення, передбачене ст. 164 КК України **у віці 18-28 років:** у 2019 році – 12,%; у 2020 році – 11,4 %; у 2021 році – 10 %; у 2022 році – 8,9 %; у 2023 році – 7,3 %; **у віці 29-39 років:** у 2019 році – 57,4%; у 2020 році – 59,8%; у 2021 році – 57,1%; у 2022 році – 56,5 %; у 2023 році – 52,4 %; **у віці 40-54 років:** у 2019 – 29,3 %; у 2020 році – 27,4 %; у 2021 році – 32,3 %; у 2022 році – 34,2 %; у 2023 році – 39,2 %. **За статтю** досліджуване кримінальне правопорушення є більш типовим для чоловіків, про що свідчить низький показник вчинення його **жінками:** у 2019 році – 5,8 %; у 2020 році – 4,5 %; у 2021 році – 3,2 %; у 2022 році – 3,1 %; у 2023 році – 3,4 %. **За рівнем освіти: вища і фахова передвища освіта:** у 2019 році – 6 %; у 2020 році – 5,2 %; у 2021 році – 5,8 %; у 2022 році – 5,4 %; у 2023 році – 7,9 %; **професійна (професійно-технічна) освіта:** у 2019 році – 37,2 %; у 2020 році – 29,6 %; у 2021 році – 25 %; у 2022 році – 24,9 %; у 2023 році – 23,6 %; **базова середня та профільна середня освіта:** у 2019 році – 56,3 %; у 2020 – 64,4 %; у 2021 – 68,6 %; у 2022 – 69,3 %; у 2023 році – 40,9 %. За громадянством у більшості випадків таке кримінальне правопорушення вчиняється громадянами України: у 2019 році – 99,9 %; у 2020 році – 100 %; у 2021 – 100 %; у 2022 році – 100 %; у 2023 році – 99,7 %. Працевлаштованість: **працездатні, але такі, що ніде не працюють та не**

навчаються: у 2019 році – 79,3 %; у 2020 році – 82,9 %; у 2021 році – 89,6 %; у 2022 році – 91,5 %; у 2023 році – 92,9 %; *безробітні*: у 2019 році – 4,9 %; у 2020 році – 4,9 %; у 2021 – 2,1 %; у 2022 році – 1,2 %; у 2023 році – 1 %.

Відповідно до вироку Корольовського районного суду м. Житомира від 01 грудня 2023 року (№ 296/12123/23), особу обвинувачено у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 164 КК України за таких обставин: згідно з рішенням Корольовського районного суду м. Житомира від 20.02.2020 року за №296/10609/19, обвинуваченого зобов'язано сплачувати аліменти на утримання дітей: неповнолітньої доньки та неповнолітнього сина у розмірі 1/2 частки усіх видів заробітку (доходу) щомісячно, але не менше 50% прожиткового мінімуму для кожної дитини відповідного віку, щомісячно, починаючи з 01.11.2019 і до досягнення найстаршою дитиною повноліття. Однак, обвинувачений будучи обізнаним у тому, що відповідно до рішення Корольовського районного суду м. Житомир від 20.02.2020 року за № 296/10609/19, він зобов'язаний виплачувати кошти, на утримання дітей: неповнолітньої доньки та неповнолітнього сина та, всупереч зазначеного рішення, останній в період з 01.02.2020 по 13.10.2022 злісно ухилявся від сплати аліментів. Так, обвинуваченого попереджено державним виконавцем Корольовського відділу державної виконавчої служби міста Житомира міністерства юстиції України Центрально-Західного міжрегіонального управління міністерства юстиції про кримінальну відповідальність за злісне ухилення від сплати аліментів. Проте, незважаючи на це, обвинувачений з 01.02.2020 по 13.10.2022, будучи фізично здоровим, з метою злісного ухилення від сплати аліментів, умисно не повідомляв державного виконавця про суму заробітку та джерела доходів, а також з доходів аліментів не сплачував; у Житомирському міському центрі зайнятості, як шукаючий роботу, не перебував; заходів, спрямованих на погашення заборгованості не вживав, аліменти на утримання дітей: умисно не виплачував, чим допустив заборгованості по сплаті аліментів станом на 13.10.2022 в сумі 184759 гривень 94 копійок [3]. Отже, за соціально-демографічними ознаками особа, яка вчиняє кримінальне правопорушення, передбачене ст. 164 КК України має такі характеристики: чоловік (95,1 %) у віці 29-39 років (56,6 %), який має базову середню/профільну середню освіту (60 %), такий, що ніде не працює та не навчається (87,2 %), громадянин України (99,9 %).

Морально-психологічні ознаки осіб, які вчиняють ухилення від сплати аліментів на утримання дитини. Морально-психологічні ознаки кримінальних правопорушників у більшості випадків диференціюються в залежності від виду кримінального правопорушення та зумовлюють обрання особою способу реалізації кримінально протиправного умислу.

Психологічні ознаки, серед яких – психоемоційний стан, темперамент і вольові якості особи, інтелектуальний рівень, наявність аномалій, обов'язково впливають на формування мотивації злочину та визначають поведінку особи в момент вчинення та після вчинення злочину. У цьому контексті психологічні ознаки поділяють на три групи: інтелектуальні ознаки (рівень розумового розвитку, обсяг знань, життєвий досвід, широта чи вузькість поглядів, зміст і різноманіття інтересів тощо); емоційні властивості (сила, врівноваженість і рухливість нервових процесів – темперамент, динамічність почуттів, ступінь емоційного збудження, динаміка реакцій на подразники та складні ситуації, постійність чи мінливість переживань особи); вольові властивості особи (здатність регулювати свою діяльність, приймати та реалізовувати рішення, досягати мети). Такі ознаки встановлюються в межах ознаки цілеспрямованості, послідовності, ініціативності, стійкості, витриманості, витримки, рішучості, енергійності особи, інших аналогічних чи протилежних власти-

востей. Зазвичай психічні ознаки суттєво не впливають на процес притягнення до кримінальної відповідальності, і лише аномальність особи створює підстави для їх особливого визнання (у разі неосудності або обмеженої осудності). Проте звичайні психолого-психічні ознаки особи злочинця менш досліджені, а тому ступінь їх урахування судом значно менший, особливо під час призначення покарання, звільнення від нього чи від кримінальної відповідальності. Водночас будь-який інший злочин, де так очевидно не виявляється психологічний складник злочину, так само як і особа, що його вчинила, є індивідуальним, особливим, винятковим. Злочинець, як і кожна людина, – Homo Unicus (людина унікальна), складне біопсихосоціальне явище. Відповідно, індивідуальними, єдиними у своїй неповторності є вчинок людини (у цьому контексті злочинний), мотиви, що спонукали до його вчинення, нарешті людина, яка його здійснила. Тому адекватно унікальним має бути також підхід до такої особи під час встановлення характеру та виду (строку, розміру) кримінально-правового впливу на неї з боку суспільства [4]. Необхідно відмітити, що, здебільшого, ухилення від сплати аліментів на утримання дитини вчиняють особи, які мають лабільну нервову систему та незадовільні вольові якості. Це можна пояснити відсутністю адекватного етапу дорослішання та спостереження за адекватно сформованою моделлю родини. У зв'язку із цим часто впливати на таку особу можна лише шляхом застосування певного стягнення та правового впливу.

Практика доводить, що не можна обмежитися лише констатацією судом призначеного виду та розміру покарання та простим виконанням останнього. Треба намагатися так вплинути на особу, щоб якісно змінити її світосприйняття та праворозуміння, світовідчуття, самосвідомість, ієрархію ціннісного ряду, загалом – підняти на новий рівень особистісний розвиток. Саме такий унікальний, особистісний підхід може завадити вчиненню нового злочину, зупинить особу від протиправної поведінки. Щоб стався такий позитивний вплив, треба визначити умови впливу. Першою умовою є пізнання особи, яка вчинила злочин, пізнання її зовнішнього та внутрішнього життя. Далі, треба визначити причини протиправної поведінки людини, визначальний поштовх такого вчинку або діяльності. Нарешті, необхідно вирішити питання про доцільність покарання та його кількісні показники з урахуванням бажаного впливу на особу та негативних впливів, що супроводжують його виконання [4]. Отже, до морально-психологічних ознак особи, яка вчиняє кримінальне правопорушення, передбачене ст. 164 КК України можна віднести: 1) наявність конативних (мотиваційно-рольових) порушень, що полягає у відсутності здатності особи до самовдосконалення та саморозвитку; 2) негативістська демонстративність поведінки, зумовлена агресивним ставленням до того із батьків, хто проживає із дитиною, її родичів або самої дитини; інколи така поведінка також може мати мотив викликати до себе жаль; 3) викривлене уявлення про морально-етичні та родинні цінності; 4) деструктурована ієрархія ціннісного ряду; 5) низька рухливість нервових процесів.

Кримінально-правові ознаки осіб, які вчиняють ухилення від сплати аліментів на утримання дитини. Кримінально-правові ознаки особи кримінального правопорушника надають можливість визначити його потенційну схильність до продовження суспільно небезпечної діяльності шляхом встановлення особливостей кримінального правопорушення: його обстановки, місця, способу та знаряддя вчинення. Важливим також є встановлення ймовірності вчинення кримінального правопорушення у складі організованої групи чи злочинної організації (що виключено у випадку вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 164 КК України через особливості складу суспільно небезпечного діяння), вчинення

у складі сп'яніння, неповнолітніми або малолітніми тощо. Відповідно до статистики, викладеної на сайті Офісу Генерального прокурора України, раніше вчиняли кримінальні правопорушення, передбачені ст. 164 КК України: у 2019 році – 20,7 %; у 2020 році – 2,3 %; у 2021 році – 1,1 %; у 2022 році – 1,2 %; у 2023 році – 0,4 %; мають незняту/непогашену судимість: у 2019 році – 11,2 %; у 2020 році – 1,2 %; у 2021 році – 0,4 %; у 2022 році – 1 %; у 2023 році – 0,09 %.

Необхідно відмітити, що кримінальне правопорушення, передбачене ст. 164 КК України є достатньо специфічним у зв'язку із тим, що воно вчиняється батьками відносно дітей та полягає у бездіяльності. Через це, такі кримінально-правові ознаки як стан сп'яніння, вчинення діяння у складі організованої групи чи злочинної організації або неповнолітніми є нетиповими. Водночас, значення мають ознаки, пов'язані із встановленими фактами повторного вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 164 КК України, оскільки це є кваліфікуючою ознакою, визначеною в ч. 2 статті.

Що стосується медичних ознак особи кримінального правопорушника, який вчиняє кримінальне правопорушення, передбачене ст. 164 КК України, необхідно відмітити, що вони також не є типовими для такого виду кримінальних правопорушень та полягають здебільшого у наявності психічних та фізичних захворювань, які не впливають на можливість особи сплачувати аліменти та не виключають такого обов'язку.

Висновки. Таким чином, проведене дослідження дозволило підсумувати, що особа, яка вчинила кримінальне правопорушення, передбачене ст. 164 КК України не може вважатись такою, що має набір типових ознак кримінального правопорушника через низку особливостей: 1) специфічна мотивація, яка часто полягає у задоволенні корисливого мотиву шляхом збереження коштів без прямого умислу на порушення кримінального закону; 2) такі особи не мають сталого набору кримінально-протиправних ознак та часто – кримінально протиправного досвіду (зокрема і судимості); 3) рецидив таких кримінальних пра-

впорушень відтворюється крізь призму мотивації та, здебільшого, не пов'язаний із суспільно небезпечною спрямованістю особистості. Поняття «особа кримінального правопорушника» та «особа, яка вчинила кримінальне правопорушення» є різні за своїм змістом, оскільки перший варіант є ширшим за другий за декількома ознаками: 1) якщо мова йде про «особу кримінального правопорушника», це означає що така особа має набір сталих характеристик, які свідчать про наявність у неї відповідного рівня суспільної небезпечності; 2) якщо мова йде про «особу кримінального правопорушника», часто виключаються випадки вчинення необережного кримінального правопорушення; 3) формування «особи кримінального правопорушника» є наслідком тривалого негативного впливу незадовільних факторів на особистість.

За соціально-демографічними ознаками особа, яка вчиняє кримінальне правопорушення, передбачене ст. 164 КК України має такі характеристики: чоловік (95,1 %) у віці 29-39 років (56,6 %), який має базову середню/профільну середню освіту (60 %), такий, що ніде не працюють та не навчається (87,2 %), громадянин України (99,9 %). До морально-психологічних ознак особи, яка вчиняє кримінальне правопорушення, передбачене ст. 164 КК України можна віднести: 1) наявність конативних (мотиваційно-рольових) порушень, що полягає у відсутності здатності особи до самовдосконалення та саморозвитку; 2) негативіська демонстративність поведінки, зумовлена агресивним ставленням до того із батьків, хто проживає із дитиною, її родичів або самої дитини; інколи така поведінка також може мати мотив викликати до себе жаль; 3) викривлене уявлення про морально-етичні та родинні цінності; 4) деструктурована ієрархія ціннісного ряду; 5) низька рухливість нервових процесів. До кримінально-правових характеристик можна віднести такі: раніше вчиняли кримінальні правопорушення, передбачені ст. 164 КК України (5 %), мають незняту/непогашену судимість (2%). До медичних ознак можна віднести наявність психічних чи фізичних захворювань, які не виключають обов'язку особи сплачувати аліменти на утримання дитини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сокол О.О. Кримінологічна характеристика особистості злочинця, який ухиляється від сплати аліментів. *Юридична наука* № 1. 2015. С. 127-135
2. Вирок Тячівського районного суду Закарпатської області від 7 листопада 2022 року (справа № 307/850/16-к). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107143646>
3. Вирок Корольовського районного суду м. Житомира від 01 грудня 2023 року (№ 296/12123/23). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115323057>
4. Куликович А.Ю. Значення психологічних ознак особи злочинця: кримінологічний аналіз. URL: http://www.sulj.oduvvs.od.ua/archive/2018/4/part_1/16.pdf